

Ob odkritju spominske plošče patru Romualdu Lovrencu Marušiču (1676–1748), 21. marca 1997

Nista še pretekli celi dve leti od tistega junijskega dne, ko je ljubljanski škof Franc Karel Kaunitz ob navzočnosti velike množice, zbrane od blizu in daleč, z dovoljenjem oglejskega patriarha Dionizija Delfina, pod čigar jurisdikcijo je spadala Škofja Loka, v čast sv. Ani posvetil cerkev, pred katero smo se zbrali – že so tukajšnji patri tudi prebivalstvo loškega gospostva začeli spodbujati k pobožnosti, ki so jo sicer že več kot stoletje širili iz vseh svojih številnih samostanov, posejanih po slovenski zemlji. Priporočali so češččenje trpečega Kristusa, ki je prav v tem mestu dobilo tako znamenito zunanjo podobo, in kar je pomembno za nas: poskrbeli so, da se nam je s pisano besedo ta podoba vsaj v neki meri ohranila.

Na cvetno nedeljo 1715 je starološki župnik prejel vabilo, v katerem je med drugim pisalo: *«V spomin in premišljevanje trpljenja našega Odrešenika vdano vabim k procesiji vas, vse časti vredni gospod župnik, častite kaplane in vso župnijo. Oznanite blagobotno svojim faranom, da je na ta žrtve in ljubezni polni dan On, ki je iz ljubezni do nas pretrpel toliko zasramovanja, bil s tolikimi šibami razmesarjen, krvavo s trnjem preboden, na križ pribit, naposled izdihnil svojo dušo. Kdo zatorej bi bil za tako dobroto nevaležen? Se ne pokoril, ne nosil križa ali bakle in temu podobnega, za kar bo povabljen in naprošen? Ker so zdaj naše naprave za procesijo revne in skromne, pri tem nič manj ponižno ne*

Spominska plošča patru Romualdu Lovrencu Marušiču na pročelju kapucinske cerkve v Škofji Loki (Foto Dušan Komar)

prosim, da taistim blagobotno poveste, da obleke in karkoli bodo prejeli, vrnejo tam, kjer so jih dobili. Za to meni izkazano in še druge blagobotnosti se vse časti vrednemu gospodu župniku želim priporočiti. 9. aprila 1715. P. Romuald, pridigar in voditelj procesije.»

Oče Romuald – ime, ki kulturnemu Slovincu ni tuje. Kar samo po sebi se postavlja v isto vrsto, kjer so zapisana imena Janeza Svetokriškega, Rogerija iz Ljubljane, Hipolita iz Novega mesta in še koga. Pravzaprav nič presenetljivega! Vsi omenjeni možje: patri istega Frančiškovega reda, sodobniki, možje zbraniosti in zgovornosti, možje kulture in peresa. Ali ni mar zanimivo, da naš oče Romuald stopa prve korake mladega kapucina, prav ko njegov vipavski rojak Svetokriški tiska že četrti zvezek svojih pridig; da piše verze Pasijona, vabi vodi in uči nekaj stotnih okoliških prebivalcev za prireditev velikega petka prav takrat, ko se učeni pater Hipolit iz Novega mesta ubada s trijezičnim slovarjem, s slovnico in prevajanjem *Bukvic od slejda inu navuka Kristusa*, prav takrat, ko svoje številne pridige ureja vztrajni in umirjeni pater Rogerij iz Ljubljane? Sicer pa vse to spada v širši okvir, ko je kapucinski red v naših krajih v marsičem dosegel svoj vrh: Štajerska provinca, ki je povezovala vse samostane od Gradca do Trsta in od Beljaka do Karlobaga, je štela 33 samostanov in preko 600 redovnikov, predvsem pa je treba upoštevati, da je to čas, ko so mladostna zagnanost in delavnost redovnikov, domišljena in strogo dosledna izobrazba ter predvsem stalno poudarjena skrb za resno in vztrajno osebno duhovno življenje v skladni povezanosti izžarevale duhovno moč, ki je skorajda morala prinašati vidne in koristne sadove.

O očetu Romualdu, ki nam je sicer s svojim Pasijonom tako blizu, poznamo zelo malo oprijemljivih podatkov. Spet je tudi to treba postaviti v širši okvir: kapucini nikoli niso imeli navade, da bi se v kronikah ali kje drugje obširneje razpisali o sebi. Iz tega razloga so nam mnogi, po svojem delu sicer znameniti kapucini, osebno kaj malo znani. Vemo, da se je rodil leta 1676 v Štandrežu pri Gorici in da je v svojem domačem kraju v starosti 72 let tudi umrl leta 1748, potem ko je v kapucinskem redu preživel 49 let. Kaj ga je privedlo h kapucinom? So morda odraščajočega fanta iz goriškega predmestja navdušile pridige znamenitega govornika Janeza Svetokriškega v kapucinski cerkvi, ki je 1694–1969 tu bil gvardijan? Se je morda skupaj z veliko množico udeležil slovesnih večernic in procesij, ko je Svetokriški leta 1695 v goriškem samostanu pozdravil vrhovnega predstojnika kapucinskega reda? Znano je, da je 1699 stopil v kapucinski red in da je leto noviciata opravil v Celju. V lastnoročno napisani in tudi ohranjeni izjavi je napisal, da je v red stopil prostovoljno, da ga je v red sprejel provincial p. Lambert iz Dolnje vasi na Koroškem, da je noviciat opravil pod vodstvom magistra p. Kerubina iz Škofje Loke ter da je naredil redovne zaobljube dne 13. marca 1700 pred p. Kerubinom in pričama p. Hiacintom iz Dravograda ter Heliodorom iz Ilca, ko je dopolnil 23 let. Študij filozofije je najverjetneje opravil v Celju in Mariboru, teologije pa v Ljubljani, vse pod vodstvom lektorja p. Teofila iz Kranja. Očitno so v njegov študij bila vključena tudi posebna predavanja iz sholastične teologije in homiletike, saj je lahko le na temelju tovrstnega izpopolnjevanja od vrhovnega predstojnika reda mogel dobiti licenco za pridiganje.

Kaj je očeta Romualda navdihnilo, da se je lotil zelo zahtevnega pisanja in še zahtevnejšega organiziranja pasijonske procesije? Nedvomno v prvi vrsti tista duhovna naravnost v kapucinskem redu, ki je tako močno poudarjala češčenje trpečega Gospoda. Znano je, da je Frančišek Asiški v trpečem Kristusu videl najgloblje zblizanje Boga s človekom in mu je zato premišljevanje Kristusovega trpljenja bilo tako ljubo. Ta poteza duhovnosti se je ohranjala v vseh Frančiškovih redovih. V kapucinskih knjižnicah, tudi škofjeloški, najdemo vrsto knjig premišljevanj Kristusovega trpljenja, provincijski statuti so večkrat še posebej predpisovali branje in premišljevanje teh knjig; zapisi o znanih možeh Štajerske province nemalokrat poudarjajo, kako so se posvečali premišljevanju Kristusovega trpljenja in osebni spokornosti. V tem pogledu je znan – spet zanimiva povezava – Ločan p. Konstancij Fürnpfeil, ki je dobra tri desetletja deloval kot redovni vzgojitelj in mlade pripravnike uvajal v to ustaljeno kapucinsko duhovnost. V priljubljenih pasijonskih procesijah so kapucini našli primerno sredstvo, da to prenašajo tudi med ljudstvo.

Kje je p. Romuald dobil neposredne navdihe za Škofjeloški pasijon? Različni strokovnjaki v svojih študijah naštevajo vrsto procesij po posameznih evropskih mestih. Najbrž pa ne more biti dvoma, da je v ozadju najbolj neposredno predvsem pasijonska procesija v Ljubljani, ki so jo kapucini prirejali že okoli leta 1610. Zanimivo je tudi izhodišče ljubljanske procesije. Tu jo je namreč z dovoljenjem škofa Hrena uvedel p. Fortunat, ki je predhodno deloval v Pragi. Tam pa so 1604 začeli na veliki petek s spokorno procesijo, pri kateri so sodelovali v bele halje oblečeni spokorniki, ki so se bičali, ter drugi v črnih ogrinjalih, ki so nosili znamenja Kristusovega trpljenja. Prav ta poteza spokornosti in hvaležnosti je značilnost, ki pasijonske procesije, v kakršnihkoli oblikah so se že pojavljale, tudi škofjeloško, najbolj opredeljuje.

Škofja Loka je ponosna, da je v tem mestu bival pater, ki jo je duhovno tako bogatil; kapucinski samostan skrbno hrani izvorni rokopis Romualdovega Pasijona; radi poudarimo, da je to najstarejše ohranjeno dramsko besedilo v slovenskem jeziku. Vsekakor pa nas zavest duhovnega in kulturnega bogastva zavezuje tudi za danes in za jutri: ohranjati vrednote, ki so nam izročene, živeti iz njih ter jih posredovati tudi prihodnjim rodovom.